

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता

पद पाठः (वाक्य सहित)

तृतीयकाण्डे तृतीयः प्रश्नः

Notes:

- Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
- Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in

Table of Contents

3 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायं पद पाठे तृतीयं काण्डं.....	3
---	---

3.3 तृतीयकाण्डे तृतीयः प्रश्नः – वैकृतविधीनामभिधानं.....	3
--	---

पद पाठे (वाक्य सहित) – तृतीयकाण्डे – तृतीयः प्रश्नः

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं

3 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायं

पद पाठे तृतीयं काण्डं

3.3 तृतीयकाण्डे तृतीयः प्रश्नः – वैकृतविधीनामभिधानं

3.3.1.1

अग्ने॑ तेज॑स्विन् तेज॑स्वी त्वं दे॒वेषु॑ भूया॑स्तेज॑स्वन्तं॒ मामा॑युष्मन्तं॒
वर्च॑स्वन्तं॒ मनु॑ष्येषु॑ कुरु॒ दीक्षा॑यै च त्वा तप॑सश्च तेज॑से जुहोमि
तेजो॑विद॑सि तेजो॑ मा मा हा॑सीन्माऽहं तेजो॑ हासि॑षं मा मां तेजो॑
हासी॑दिन्द्रो॑जस्विन्नो॑जस्वी त्वं दे॒वेषु॑ भूया॑ ओज॑स्वन्तं॒ मामा॑युष्मन्तं॒
वर्च॑स्वन्तं॒ मनु॑ष्येषु॑ कुरु॒ ब्रह्म॑णश्च त्वा क्ष॒त्रस्य॑ चौ – [] 1

3.3.1.1- Padam

अग्ने॑ । तेज॑स्विन् । तेज॑स्वी । त्वम् । दे॒वेषु॑ । भूयाः॑ । तेज॑स्वन्तम् ।
माम् । आ॒युष्मन्तम् । वर्च॑स्वन्तम् । मनु॑ष्येषु । कुरु॒ । दीक्षा॑यै । च ।

त्वा । तपसः । च । तेजसे । जुहोमि । तेजोविदिति तेजः – वित् ।
असि । तेजः । मा । मा । हासीत् । मा । अहम् । तेजः ।
हासिषम् । मा । माम् । तेजः । हासीत् । इन्द्र । ओजस्विन् ।
ओजस्वी । त्वम् । देवेषु । भूयाः । ओजस्वन्तम् । माम् ।
आयुष्मन्तम् । वर्चस्वन्तम् । मनुष्येषु । कुरु । ब्रह्मणः । च । त्वा ।
क्षत्रस्य । च । 1 (50)

3.3.1.2

– जसे जुहोम्योजोविदस्योजो मा मा हासीन्माऽहमोजो हासिषं मा
मामोजो हासीत् सूर्य भ्राजस्विन् भ्राजस्वी त्वं देवेषु भूया
भ्राजस्वन्तं मामायुष्मन्तं वर्चस्वन्तं मनुष्येषु कुरु वायोश्च त्वाऽपाञ्च
भ्राजसे जुहोमिसुवर्विदसि सुवर्मा मा हासीन्माऽहं सुवर्.हासिषं
मा माऽ सुवर्.हासीन् मयि () मेधां मयि प्रजां मय्यग्निस्तेजो
दधातु मयि मेधां मयि प्रजां मयीन्द्र इन्द्रियं दधातु मयि मेधां मयि
प्रजां मयि सूर्यो भ्राजो दधातु । 2

3.3.1.2 - Padam

ओज॑से । जु॒हो॒मि । ओ॒जो॒वि॒दि॒त्यो॒जः॑ – वि॒त् । अ॒सि॒ । ओजः॑ ।
मा । मा । हा॒सी॒त् । मा । अ॒हम् । ओजः॑ । हा॒सि॒षम् । मा । मा॒म् ।
ओजः॑ । हा॒सी॒त् । सूर्य॑ । भ्राज॑स्वि॒न् । भ्राज॑स्वी । त्वम् । दे॒वेषु॑ ।
भू॒याः । भ्राज॑स्वन्तम् । मा॒म् । आ॒युष्म॑न्तम् । वर्च॑स्वन्तम् ।
मनु॑ष्येषु । कुरु॑ । वा॒योः । च । त्वा । अ॒पाम् । च । भ्राज॑से ।
जु॒हो॒मि । सु॒वर्वि॑दिति सु॒वः॑ – वि॒त् । अ॒सि॒ । सु॒वः॑ । मा । मा ।
हा॒सी॒त् । मा । अ॒हम् । सु॒वः॑ । हा॒सि॒षम् । मा । मा॒म् । सु॒वः॑ ।
हा॒सी॒त् । मयि॑ () । मे॒धाम् । मयि॑ । प्र॒जामि॑ति प्र – जा॒म् । मयि॑ ।
अ॒ग्निः । तेजः॑ । द॒धातु॑ । मयि॑ । मे॒धाम् । मयि॑ । प्र॒जामि॑ति
प्र – जा॒म् । मयि॑ । इन्द्रः॑ । इन्द्रि॑यम् । द॒धातु॑ । मयि॑ । मे॒धाम् ।
मयि॑ । प्र॒जामि॑ति प्र – जा॒म् । मयि॑ । सूर्यः॑ । भ्राजः॑ ।

द॒धातु॑ । 2 (73)

(क्षत्र॑स्य च – मयि॑ – त्रयो॑वि॒ंशति॑श्च) (A1)

3.3.2.1

वा॒युर्हि॑ क॒र्ताऽग्निः॑ प्र॒स्तो॒ता प्र॒जाप॑तिः साम बृ॒हस्प॑तिरु॒द्गाता॑ विश्वे
दे॒वा उप॑गा॒तारो॑ मरु॒तः प्र॑ति॒हर्ता॑र इन्द्रो॑ नि॒धन॑न्ते दे॒वाः प्रा॑णभृ॒तः
प्रा॒णं मयि॑ दध॒त्वेत॑द्वै सर्व॑मध्व॒र्यु-रु॒पाकु॑र्वन्नु॒द्गातृ॑भ्य उपा॒करो॑ति ते
दे॒वाः प्रा॑णभृ॒तः प्रा॒णं मयि॑ दध॒त्वित्या॑हैतदे॒व सर्व॑मात्मन् ध॒त्त इ॒डा
दे॒वहू॑ र्मनु॒-र्य॒ज्ञनी॑-बृ॒हस्प॑तिरुक्थाम॒दानि॑ श॒सिष॑द् विश्वे

दे॒वाः - [] 3

3.3.2.1 - Padam

वा॒युः । हि॑ क॒र्तेति॑ हिं - क॒र्ता । अ॒ग्निः । प्र॒स्तो॒तेति॑ प्र - स्तो॒ता ।
प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । साम । बृ॒हस्प॑तिः ।
उ॒द्गाते॑त्युत् - गा॒ता । विश्वे॑ । दे॒वाः । उप॑गा॒तार इ॒त्युप - गा॒तारः ।
मरु॒तः । प्र॑ति॒हर्ता॑र इति॑ प्र॒ति - ह॒र्तारः॑ । इन्द्रः॑ । नि॒धन॑मिति॑
नि - ध॒नम् । ते । दे॒वाः । प्रा॑णभृ॒त इति॑ प्रा॒ण - भृ॒तः । प्रा॑णमिति॑
प्र - अ॒नम् । मयि॑ । दध॒तु । ए॒तत् । वै । सर्व॑म् । अध्व॒र्युः ।
उपा॑कुर्वन्नि॒त्युप - आ॒कुर्वन् । उ॒द्गातृ॑भ्य इ॒त्युद्गा॒तृ - भ्यः ।
उपा॑करो॒तीत्यु॑प - आ॒करो॑ति । ते । दे॒वाः ।

प्राणभृ॒त इति॑ प्राण – भृ॒तः । प्राणमि॑ति प्र-अ॒नम् । मयि॑ । दध॒तु ।
इति॑ । आ॒ह । ए॒तत् । ए॒व । सर्व॑म् । आ॒त्मन् । ध॒त्ते । इ॒डा ।
दे॒वहू॑रिति॑ दे॒व – हूः । म॒नुः । य॒ज्ञनी॑रिति॑ य॒ज्ञ – नीः । बृ॒हस्प॑तिः ।
उ॒क्थाम॑दानी॒त्युक्थ॑ – म॒दानि॑ । श॒सि॒षत् । वि॒श्वे । दे॒वाः । 3 (50)

3.3.2.2

सू॒क्तवा॒चः पृ॒थिवि॑ मा॒तर्मा॑ मा॒हि॒सी र्मधु॑ म॒निष्ये॑ मधु॑ ज॒निष्ये॑
मधु॑व॒क्ष्यामि॑ मधु॑व॒दिष्यामि॑ मधु॑म॒तीं दे॒वेभ्यो॑ वा॒चमु॒द्यास॑
शु॒श्रू॒षे॒ण्यां म॒नुष्ये॑भ्य॒स्तं मा॑ दे॒वा अ॑व॒न्तु शो॒भायै॑ पि॒तरो॑ऽनु॒

मद॑न्तु । 4

3.3.2.2 - Padam

सू॒क्तवा॒च इति॑ सू॒क्त – वा॒चः । पृ॒थिवि॑ । मा॒तः । मा॒ । मा॒ ।
हि॒सीः । मधु॑ । म॒निष्ये॑ । मधु॑ । ज॒निष्ये॑ । मधु॑ । व॒क्ष्यामि॑ । मधु॑ ।
व॒दिष्यामि॑ । मधु॑म॒तीमि॑ति॒ मधु॑ – म॒तीम् । दे॒वेभ्यः॑ । वा॒चम् ।
उ॒द्यास॑म् । शु॒श्रू॒षे॒ण्याम् । म॒नुष्ये॑भ्यः । तम् । मा॒ । दे॒वाः । अ॒वन्तु॑ ।
शो॒भायै॑ । पि॒तरः॑ । अ॒न्विति॑ । म॒दन्तु॑ । 4 (28)

(श॒सि॒षद् वि॒श्वे दे॒वा – अ॒ष्टावि॑शतिश्च) (A2)

3.3.3.1

वसवस्त्वा प्रवृहन्तु गायत्रेण छन्दसाऽग्नेः प्रियं पाथ उपेहि
रुद्रास्त्वा प्रवृहन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसेन्द्रस्य प्रियं पाथ उपेह्यादित्यास्त्वा
प्रवृहन्तु जागतेन छन्दसा विश्वेषां देवानां प्रियं पाथ उपेहि मान्दासु
ते शुक्र शुक्रमा धूनोमि भन्दनासु कोतनासु नूतनासु रेशीषु मेषीषु
वाशीषु विश्वभृथ्सु माध्वीषु ककुहासु शक्वरीषु – [] 5

3.3.3.1 - Padam

वसवः । त्वा । प्रेति । वृहन्तु । गायत्रेण । छन्दसा । अग्नेः ।
प्रियम् । पाथः । उपेति । इहि । रुद्राः । त्वा । प्रेति । वृहन्तु ।
त्रैष्टुभेन । छन्दसा । इन्द्रस्य । प्रियम् । पाथः । उपेति । इहि ।
आदित्याः । त्वा । प्रेति । वृहन्तु । जागतेन । छन्दसा । विश्वेषाम् ।
देवानाम् । प्रियम् । पाथः । उपेति । इहि । मान्दासु । ते । शुक्र ।
शुक्रम् । एति । धूनोमि । भन्दनासु । कोतनासु । नूतनासु ।
रेशीषु । मेषीषु । वाशीषु । विश्वभृथिस्विति विश्वभृत् – सु ।
माध्वीषु । ककुहासु । शक्वरीषु । 5 (50)

3.3.3.2

शुक्रा॑सु ते शु॒क्र शु॒क्रमा॑ धू॒नोमि॑ शु॒क्रं ते शु॒क्रेण॑ गृ॒ह्णाम्य॑हो रू॒पेण॑
सूर्य॑स्य र॒श्मिभिः॑ । आ॒ऽस्मिन्नु॒ग्रा अ॑चु॒च्यवु॑र्दिवो धा॒रा अस॑श्चत ।
क॒कुह॑ꣳ रू॒पं वृ॑षभ॒स्य रो॑चते बृ॒हत् सोमः॑ सोम॒स्य पु॒रोगाः शु॒क्रः
शु॒क्रस्य॑ पु॒रोगाः । यत् ते सो॒मादा॑भ्यं॒ नाम जा॑गृ॒वि तस्मै॑ ते सोम॒
सोमा॑य स्वा॒हो॒शिक् त्वं दे॑व सोम गाय॒त्रेण॑ छ॒न्दसा॑ऽग्नेः – [] 6

3.3.3.2 - Padam

शु॒क्रासु॑ । ते । शु॒क्र । शु॒क्रम् । ए॒ति । धू॒नोमि॑ । शु॒क्रम् । ते ।
शु॒क्रेण॑ । गृ॒ह्णामि॑ । अ॒हः । रू॒पेण॑ । सूर्य॑स्य । र॒श्मिभि॑रिति
र॒श्मि-भिः॑ । ए॒ति । अ॒स्मिन् । उ॒ग्राः । अ॒चु॒च्यवुः॑ । दि॒वः । धा॒राः ।
अस॑श्चत । क॒कुह॑म् । रू॒पम् । वृ॑षभ॒स्य रो॑चते । बृ॒हत् । सोमः॑ ।
सोम॒स्य । पु॒रोगा॑ इति पु॒रः – गाः । शु॒क्रः । शु॒क्रस्य॑ । पु॒रोगा॑ इति
पु॒रः – गाः । यत् । ते । सोम॑ । अ॒दाभ्य॑म् । नाम । जा॑गृ॒वि । तस्मै॑ ।
ते । सोम॑ । सोमा॑य । स्वा॒हा । उ॒शिक् । त्वम् । दे॒व । सोम॑ ।
गाय॒त्रेण॑ । छ॒न्दसा॑ । अ॒ग्नेः । 6 (50)

3.3.3.3

प्रि॒यं पा॒थो अ॒पी॒हि व॒शी त्वं दे॒व सोम॒ त्रैष्टु॑भेन॒ छन्द॑सेन्द्र॒स्य प्रि॒यं
पा॒थो अ॒पी॒ह्यस्म॑त्स॒खा त्वं दे॒व सोम॒ जाग॑तेन॒ छन्द॑सा वि॒श्वेषां॑ दे॒वानां॑
प्रि॒यं पा॒थो अ॒पी॒ह्या नः॑ प्रा॒ण ए॒तु परा॑वत आ॒न्तरि॑क्षादिव॒स्प॒रि ।
आयुः॑ पृ॒थिव्या॑ अ॒ध्यमृ॑तमसि प्रा॒णाय॑ त्वा ।
इन्द्रा॑ग्नी मे॒ वर्चः॑ कृ॒णुतां॑ वर्चः॑ सोमो बृ॒हस्प॑तिः () ।
वर्चो॑ मे वि॒श्वेदे॒वा वर्चो॑ मे ध॒त्तम॑श्विना ।
दध॑न्वे वा यदी॒मनु॑ वोचद्ब्र॒ह्माणि॑ वे॒रु तत् ।
परि॑ वि॒श्वानि॑ का॒व्या ने॒मिश्च॑क्र॒मिवा॑ भवत् । 7

3.3.3.3 - Padam

प्रि॒यम् । पा॒थः । अ॒पी॒ति । इ॒हि । व॒शी । त्वम् । दे॒व । सोम॑ ।
त्रैष्टु॑भेन । छन्द॑सा । इन्द्र॑स्य । प्रि॒यम् । पा॒थः । अ॒पी॒ति । इ॒हि ।
अ॒स्मत्स॑खेत्य॒स्मत् - स॒खा । त्वम् । दे॒व । सोम॑ । जाग॑तेन ।
छन्द॑सा । वि॒श्वेषा॑म् । दे॒वाना॑म् । प्रि॒यम् । पा॒थः । अ॒पी॒ति । इ॒हि ।
ए॒ति । नः॑ । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । ए॒तु । परा॑वत इति॑ परा॒वतः॑ ।

ए॒ति । अ॒न्तरि॑क्षात् । दि॒वः । परि॑ । आ॒युः । पृ॒थि॒व्याः । अधी॑ति ।
 अ॒मृत॑म् । अ॒सि । प्रा॒णाय॑ेति प्रा – अ॒नाय॑ । त्वा । इन्द्रा॑ग्नी
 इतीन्द्र॑-अ॒ग्नी । मे । वर्चः॑ । कृ॒णुता॑म् । वर्चः॑ । सोमः॑ ।
 बृ॒हस्प॑तिः () । वर्चः॑ । मे । विश्वे॑ । दे॒वाः । वर्चः॑ । मे । ध॒त्तम् ।
 अ॒श्विना॑ । द॒धन्वे॑ । वा । यत् । ई॒म् । अ॒न्वि॒ति । वोच॑त् । ब्र॒ह्मा॒णि ।
 वेः । उ॒ । तत् । परी॑ति । विश्वा॑नि । का॒व्या॑ । ने॒मिः । च॒क्रम् । इ॒व ।
 अ॒भव॑त् । 7 (75)

(श॒क्वरी॑ष्व – ग॒ने – बृ॒हस्प॑तिः – प॒ञ्चवि॑ंशतिश्च) (A3)

3.3.4.1

ए॒तद्वा॑ अ॒पां ना॑म॒धेयं॑ गु॒ह्यं य॑दा॒धावा॑ मा॒न्दा॒सु ते॑ शु॒क्र शु॒क्रमा॑
 धू॒नोमी॑त्याहा॒पामे॑व ना॒मधे॑येन गु॒ह्येन॑ दि॒वो वृ॑ष्टि॒मव॑ रु॒न्धे शु॒क्रं ते॑
 शु॒क्रेण॑ गृ॒ह्णामी॑त्याहै॒तद्वा॑ अ॒हो रू॒पं य॑द्रा॒त्रिः सूर्य॑स्य र॒श्मयो॑ वृ॒ष्ट्या॑
 ई॒शते॑ऽह ए॒व रू॒पेण॑ सूर्य॑स्य र॒श्मिभि॑र्दि॒वो वृ॑ष्टिं च्याव॒यत्या॑
 ऽस्मि॑न्नु॒ग्रा – [] 8

3.3.4.1 - Padam

ए॒तत् । वै । अ॒पाम् । ना॒म॒धे॒यमि॒ति॑ ना॒म – धे॒यम् । गु॒ह्यम् । यत् ।
आ॒धा॒वा इ॒त्या॑ – धा॒वाः । मा॒न्दा॒सु । ते । शु॒क्र । शु॒क्रम् । ए॒ति॑ ।
धू॒नोमि॑ । इ॒ति॑ । आ॒ह । अ॒पाम् । ए॒व । ना॒म॒धे॒येने॒ति॑ ना॒म – धे॒येन॑ ।
गु॒ह्येन॑ । दि॒वः । वृ॒ष्टिम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । शु॒क्रम् । ते । शु॒क्रेण॑ ।
गृ॒ह्णामि॑ । इ॒ति॑ । आ॒ह । ए॒तत् । वै । अ॒हः । रू॒पम् । यत् । रा॒त्रिः ।
सू॒र्यस्य॑ । र॒श्मयः॑ । वृ॒ष्ट्याः॑ । ई॒शते॑ । अ॒हः । ए॒व । रू॒पेण॑ ।
सू॒र्यस्य॑ । र॒श्मिभि॒रिति॑ र॒श्मि – भिः॑ । दि॒वः । वृ॒ष्टिम् । च्या॒वय॑ति ।
ए॒ति॑ । अ॒स्मिन् । उ॒ग्राः । 8 (50)

3.3.4.2

अ॒चु॒च्यवु॒रित्या॑ह॒ यथा॑य॒जुरे॒वैतत्॑ क॒कुह॑ꣳ रू॒पं वृ॒षभ॑स्य॒ रोच॑ते
बृ॒हदि॒त्याहै॑तद्वा अ॒स्य क॒कुह॑ꣳ रू॒पं यद्-वृ॒ष्टी रू॒पेणै॒व वृ॒ष्टि॒मव॑
रु॒न्धे य॒त्ते सो॒मादा॑भ्यं॒ नाम॑ जा॒गृवी॒त्याहै॑ष ह॒ वै ह॒विषा॑ ह॒विर्य॑जति
योऽदा॑भ्यं॒ गृही॒त्वा सो॒माय॑ जु॒होति॒परा॒ वा ए॒तस्याऽऽ*युः॑ प्रा॒ण
ए॒ति॑ – [] 9

3.3.4.2 - Padam

अ॒चु॒च्य॒वुः । इति॑ । आ॒ह । य॒था॒य॒जु॒रिति॑ य॒था-य॒जुः । ए॒व । ए॒तत् ।
क॒कु॒हम् । रू॒पम् । वृ॒षभ॑स्य । रो॒च॒ते । बृ॒हत् । इति॑ । आ॒ह । ए॒तत् ।
वै । अ॒स्य । क॒कु॒हम् । रू॒पम् । यत् । वृ॒ष्टिः । रू॒पेण॑ । ए॒व ।
वृ॒ष्टिम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । यत् । ते । सो॒म । अ॒दा॒भ्यम् । ना॒म ।
जा॒गृ॒वि । इति॑ । आ॒ह । ए॒षः । ह॒ । वै । ह॒विषा॑ । ह॒विः । य॒ज॒ति ।
यः । अ॒दा॒भ्यम् । गृ॒ही॒त्वा । सो॒मा॒य । जु॒होति॑ । पे॒रेति॑ । वै ।
ए॒तस्य॑ । आ॒युः । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । ए॒ति । 9 (50)

3.3.4.3

योऽ॒ंशुं॑ गृ॒ह्णा॒त्या नः॑ प्रा॒ण ए॒तु॒ परा॒व॒त इ॒त्याहाऽऽ*यु॒रे॒व प्रा॒णमा॒त्मन्
ध॒त्ते ऽमृ॑त॒मसि॑ प्रा॒णाय॑ त्वेति॑ हि॒र॒ण्य॒मभि॑ व्य॒नित्य॑मृ॒तं वै हि॒र॒ण्य॒मायुः॑
प्रा॒णोऽमृ॑ते॒नैवाऽऽ*यु॒रा॒त्मन् ध॒त्ते श॒त॒मा॒नं भ॒वति॑ श॒ता॒युः पु॒रुषः॑
श॒तेन्द्रि॑य॒ आयु॑ष्ये॒वेन्द्रि॑ये प्र॒ति॒तिष्ठ॑त्य॒प उप॑ स्पृ॒शति॑ भे॒षजं॑ वा
आ॒पो () भे॒ष॒जमे॒व कु॑रुते । 10

3.3.4.3 - Padam

यः । अ॒ञ्शु॒म् । गृ॒ह्णा॒ति॒ । ए॒ति॒ । नः॒ । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः॒ । ए॒तु॒ ।
परा॒वत॑ इति॑ परा – वतः॑ । इति॑ । आ॒ह । आ॒युः॑ । ए॒व । प्रा॒णमि॑ति
प्र – अ॒नम् । आ॒त्मन् । ध॒त्ते॒ । अ॒मृत॑म् । अ॒सि॒ । प्रा॒णाये॑ति
प्र – अ॒नाय॑ । त्वा॒ । इति॑ । हि॒रण्य॑म् । अ॒भि॒ । वी॒ति॒ । अ॒नि॒ति॒ ।
अ॒मृत॑म् । वै । हि॒रण्य॑म् । आ॒युः॑ । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः॒ । अ॒मृते॑न ।
ए॒व । आ॒युः॑ । आ॒त्मन् । ध॒त्ते॒ । श॒तमा॑नमि॒ति॒ श॒त – मा॑नम् ।
भ॒वति॑ । श॒तायु॑रिति॑ श॒त – आ॒युः॑ । पु॒रुषः॑ । श॒तेन्द्रि॑य इति॑
श॒त – इन्द्रि॑यः । आ॒युषि॑ । ए॒व । इन्द्रि॑ये । प्र॒तीति॑ । तिष्ठ॑ति ।
अ॒पः॒ । उ॒पेति॑ । स्पृ॒शति॑ । भे॒षज॑म् । वै । आ॒पः () । भे॒षज॑म् ।
ए॒व । कु॒रुते॑ । 10 (53) (उ॒ग्रा – ए॒त्या – प – स्त्री॑णि च) (A4)

3.3.5.1

वा॒युर॑सि प्रा॒णो ना॑म स॒वितु॑राधि॒पत्ये॑ऽपानं॑ मे॒ दा॒श्चक्षु॑र॒सि श्रो॑त्रं
ना॒म धा॑तु॒राधि॒पत्य॑ आ॒युर्मे॑ दा॒ रूप॑म॒सि वर्णो॑ नाम बृ॒हस्प॑ते॒राधि॒पत्ये॑
प्र॒जां मे॑ दा॒ ऋ॒तम॑सि स॒त्यं ना॑मेन्द्र॒स्याऽऽ*धि॒पत्ये॑ क्ष॒त्रं मे॑ दा

भू॒तम॑सि॒ भव्यं॑ नाम॒ पित॑रूणामाधिपत्येऽपा॒-मोष॑धीनां॒ गर्भं॑ धा॒ ऋ॒तस्य॑
त्वा व्यो॑मन ऋ॒तस्य॑ – [] 11

3.3.5.1 - Padam

वा॒युः । अ॒सि । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । ना॒म । स॒वि॒तुः । आ॒धि॒प॒त्य
इत्या॑धि – प॒त्ये । आ॒पा॒न॒मि॒त्य॒प – अ॒न॒म् । मे । दाः । चक्षुः॑ ।
अ॒सि । श्रो॒त्रम् । ना॒म । धा॒तुः । आ॒धि॒प॒त्य इत्या॑धि-प॒त्ये । आ॒युः ।
मे । दाः । रू॒प॒म् । अ॒सि । वर्णः॑ । ना॒म । बृ॒ह॒स्प॒तेः । आ॒धि॒प॒त्य
इत्या॑धि – प॒त्ये । प्र॒जा॒मि॒ति प्र-जा॑म् । मे । दाः । ऋ॒त॒म् । अ॒सि ।
स॒त्य॒म् । ना॒म । इन्द्र॑स्य । आ॒धि॒प॒त्य इत्या॑धि – प॒त्ये । क्ष॒त्र॒म् । मे ।
दाः । भू॒त॒म् । अ॒सि । भव्य॑म् । ना॒म । पि॒त॑रूणाम् । आ॒धि॒प॒त्य
इत्या॑धि – प॒त्ये । अ॒पा॒म् । ओष॑धीनाम् । गर्भ॑म् । धाः । ऋ॒त॒स्य ।
त्वा । व्यो॑मन इति॑ वि – ओ॒म॒ने । ऋ॒त॒स्य । 11 (50)

3.3.5.2

त्वा वि॒भू॒म॒न ऋ॒त॒स्य॑ त्वा वि॒ध॒र्म॒ण ऋ॒त॒स्य॑ त्वा स॒त्या॒य॒र्त॒स्य॑ त्वा
ज्यो॑तिषे प्र॒जा॒प॒ति वि॒रा॒ज॒म॒प॒श्य॒त् तया॑ भू॒तं च॒ भव्यं॑ चा सृ॒ज॒त

तामृ॑षिभ्य॑स्ति॒रोऽद॑धात् तां ज॒मद॑ग्निस्तप॒साऽप॑श्यत् तया॒ वै स
पृ॒श्नीन् कामा॑नसृज॒त तत् पृ॒श्नीनां॑ पृ॒श्नित्वं॑ यत् पृ॒श्नयो॑ गृ॒ह्यन्ते॑
पृ॒श्नीने॒व तैः कामा॑न् यज॒मानोऽव॑ रुन्धे वा॒युर॑सि प्रा॒णो – [] 12

3.3.5.2 - Padam

त्वा । वि॒भूम॑न इति वि – भू॒मने॑ । ऋ॒तस्य॑ । त्वा । वि॒धर्म॑ण इति
वि – ध॒र्मणे॑ । ऋ॒तस्य॑ । त्वा । स॒त्याय॑ । ऋ॒तस्य॑ । त्वा । ज्यो॒तिषे॑ ।
प्र॒जाप॑तिरिति प्र॒जा – प॒तिः । वि॒राज॑मिति वि – रा॒जम् । अ॒प॒श्यत् ।
तया॑ । भू॒तम् । च । भ॒व्यम् । च । अ॒सृज॑त । ताम् । ऋ॒षिभ्य॑
इत्यृ॑षि – भ्यः । ति॒रः । अ॒दधा॑त् । ताम् । ज॒मद॑ग्निः । तप॒सा ।
अ॒प॒श्यत् । तया॑ । वै । सः । पृ॒श्नीन् । कामा॑न् । अ॒सृज॑त । तत् ।
पृ॒श्नीना॑म् । पृ॒श्नित्व॑मिति पृ॒श्नि – त्वम् । यत् । पृ॒श्नयः॑ । गृ॒ह्यन्ते॑ ।
पृ॒श्नीन् । ए॒व । तैः । कामा॑न् । यज॒मानः॑ । अ॒वेति॑ । रुन्धे॑ । वा॒युः ।
अ॒सि । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । 12 (50)

3.3.5.3

नामेत्याह प्राणापानावेवाव रुन्धे चक्षुरसि श्रोत्रं नामेत्याहाऽऽयुरेवाव
रुन्धे रूपमसि वर्णो नामेत्याह प्रजामेवाव रुन्धऋतमसि सत्यं
नामेत्याह क्षत्रमेवाव रुन्धे भूतमसि भव्यं नामेत्याह पशवो वा
अपामोषधीनां गर्भः पशूनेवा – [] 13

3.3.5.3 - Padam

नाम । इति । आह । प्राणापानाविति प्राण-अपानौ । एव । अवेति ।
रुन्धे । चक्षुः । असि । श्रोत्रम् । नाम । इति । आह । आयुः । एव ।
अवेति । रुन्धे । रूपम् । असि । वर्णः । नाम । इति । आह ।
प्रजामिति प्र – जाम् । एव । अवेति । रुन्धे । ऋतम् । असि ।
सत्यम् । नाम । इति । आह । क्षत्रम् । एव । अवेति । रुन्धे ।
भूतम् । असि । भव्यम् । नाम । इति । आह । पशवः । वै ।
अपाम् । ओषधीनाम् । गर्भः । पशून् । एव । 13 (50)

3.3.5.4

–व रुन्ध एतावद्वै पुरुषं परितस्तदेवाव रुन्ध ऋतस्य त्वा व्योमन
इत्याहेयं वा ऋतस्य व्योमेमामेवाभि जयत्यृतस्य त्वा विभूमन

इ॒त्याहा॒न्तरि॑क्षं॒ वा ऋ॒तस्य॑ वि॒भूमा॑न्तरि॑क्षमे॒वाभि॑ जय॒त्यृत॑स्य॒ त्वा
वि॒धर्म॑ण इ॒त्याह॒ द्यौर्वा॑ ऋ॒तस्य॑ वि॒धर्म॑ दि॒वमे॒वाभि॑
जय॒त्यृत॑स्य – [] 14

3.3.5.4 - Padam

अवे॑ति । रु॒न्धे । ए॒ताव॑त् । वै । पु॒रुष॑म् । परि॑तः । तत् । ए॒व ।
अवे॑ति । रु॒न्धे । ऋ॒तस्य॑ । त्वा । व्यो॑मन इति वि – ओ॒मने॑ । इति॑ ।
आ॒ह । इ॒यम् । वै । ऋ॒तस्य॑ । व्यो॑मेति वि – ओ॒म । इ॒माम् । ए॒व ।
अ॒भीति॑ । जय॒ति । ऋ॒तस्य॑ । त्वा । वि॒भूम॑न इति वि – भू॒मने॑ । इति॑ ।
आ॒ह । अ॒न्तरि॑क्षम् । वै । ऋ॒तस्य॑ । वि॒भूमे॑ति वि – भू॒म ।
अ॒न्तरि॑क्षम् । ए॒व । अ॒भीति॑ । जय॒ति । ऋ॒तस्य॑ । त्वा । वि॒धर्म॑ण इति
वि – ध॒र्मणे॑ । इति॑ । आ॒ह । द्यौः । वै । ऋ॒तस्य॑ । वि॒धर्मे॑ति
वि – ध॒र्म । दि॒वम् । ए॒व । अ॒भीति॑ । जय॒ति । ऋ॒तस्य॑ । 14 (50)

3.3.5.5

त्वा स॒त्याये॑त्याह दि॒शो वा ऋ॒तस्य॑ स॒त्यं दि॒श ए॒वाभि॑ जय॒त्यृत॑स्य
त्वा ज्यो॑तिष इ॒त्याह॒ सु॒वर्गो॑ वै लो॒क ऋ॒तस्य॑ ज्यो॑तिः सु॒वर्ग॑मे॒व

लो॒क॒म॒भि॒ ज॒य॒त्ये॒ता॒व॒न्तो॒ वै दे॒व॒लो॒का॒स्ता॒ने॒वा॒भि॒ ज॒य॒ति॒ द॒श॒
सं॒प॒द्य॒न्ते॒ द॒शा॒क्ष॒रा॒ वि॒रा॒ड॒न्नं॑ वि॒रा॒ड् वि॒रा॒ज्ये॒वा॒न्ना॒द्ये॒ प्र॒ति॒ति॒ष्ठ॒ति॒ । 15

3.3.5.5 - Padam

त्वा । स॒त्याय॑ । इति॑ । आ॒ह । दि॒शः॑ । वै । ऋ॒त॒स्य॑ । स॒त्यम् ।
दि॒शः॑ । ए॒व । अ॒भी॒ति॑ । ज॒य॒ति॑ । ऋ॒त॒स्य॑ । त्वा । ज्यो॒ति॒षे॑ । इति॑ ।
आ॒ह । सु॒व॒र्ग॑ इति॑ सु॒वः॑ – गः । वै । लो॒कः॑ । ऋ॒त॒स्य॑ । ज्यो॒तिः॑ ।
सु॒व॒र्ग॑मि॒ति॑ सु॒वः॑ – गम् । ए॒व । लो॒कम् । अ॒भी॒ति॑ । ज॒य॒ति॑ ।
ए॒ता॒व॒न्तः॑ । वै । दे॒व॒लो॒का॒ इति॑ दे॒व – लो॒काः॑ । तान् । ए॒व ।
अ॒भी॒ति॑ । ज॒य॒ति॑ । द॒श॑ । स॒मि॒ति॑ । प॒द्य॒न्ते॑ । द॒शा॒क्ष॒रे॒ति॑
द॒श॑ – आ॒क्ष॒रा॒ । वि॒रा॒डि॒ति॑ वि – रा॒ट् । अ॒न्नम् । वि॒रा॒डि॒ति॑
वि – रा॒ट् । वि॒रा॒जी॒ति॑ वि – रा॒जि॑ । ए॒व । अ॒न्ना॒द्य॑ इत्य॒न्न – अ॒द्ये॑ ।
प्र॒ती॒ति॑ । ति॒ष्ठ॒ति॑ । 15 (46)

(व्यो॑म॒न॒ ऋ॒त॒स्य॑ – प्रा॒णः॑ – प॒शु॒ने॒व – वि॒ध॒र्म॑ दि॒व॒मे॒वा॒भि॒
ज॒य॒त्य॒त॒स्य॑ – षट्च॒त्वा॒रि॒ंश॒च्च॑) (A5)

3.3.6.1

दे॒वा वै॑ यद्-य॒ज्ञेन॑ ना॒वारु॑न्धत॒ तत् परै॑र॒वारु॑न्धत॒ तत् परा॑णां
पर॒त्वं य॑त् परे॑ गृ॒ह्यन्ते॑ यदे॒व य॒ज्ञेन॑ ना॒वारु॑न्धे तस्या॒वरु॑द्ध्यै
यं प्र॒थमं॑ गृ॒ह्णाती॑ममे॒व तेन॑ लो॒कम॑भि॒ जय॑तियं द्वि॒तीयम॑न्तरि॒क्षं तेन॑
यं तृ॒तीयम॑मुमे॒व तेन॑ लो॒कम॑भि॒ जय॑ति यदे॒ते गृ॒ह्यन्त॑ ए॒षां
लो॒काना॑म॒भिजि॑त्या – [] 16

3.3.6.1 - Padam

दे॒वाः । वै । यत् । य॒ज्ञेन॑ । न । अ॒वारु॑न्धतेत्य॒व – अ॒रुन्ध॑त । तत् ।
परैः॑ । अ॒वेति॑ । अ॒रुन्ध॑त । तत् । परा॑णाम् । पर॒त्वमि॑ति पर – त्वम् ।
यत् । परैः॑ । गृ॒ह्यन्ते॑ । यत् । ए॒व । य॒ज्ञेन॑ । न । अ॒वरु॑न्ध
इत्य॒व-रु॑न्धे । तस्य॑ । अ॒वरु॑द्ध्य॒ इत्य॒व-रु॑द्ध्यै । यम् । प्र॒थमम् ।
गृ॒ह्णाति॑ । इ॒मम् । ए॒व । तेन॑ । लो॒कम् । अ॒भीति॑ । ज॒यति॑ । यम् ।
द्वि॒तीयम् । अ॒न्तरि॑क्षम् । तेन॑ । यम् । तृ॒तीयम् । अ॒मुम् । ए॒व । तेन॑ ।
लो॒कम् । अ॒भीति॑ । ज॒यति॑ । यत् । ए॒ते । गृ॒ह्यन्ते॑ । ए॒षाम् ।
लो॒काना॑म् । अ॒भिजि॑त्या इत्य॒भि – जि॒त्यै । 16 (50)

3.3.6.2

उ॒त्त॒रे॒ष्व॒हः॑ स्व॒मु॒तो॒ऽर्वा॒ञ्चो॑ गृ॒ह्य॒न्ते॑ ऽभि॒जि॒त्यै॒वे॒मां॑ लो॒का॒न् पुन॑रि॒मं
लो॒कं॑ प्र॒त्य॒व॒रो॒ह॒न्ति॑ यत् पू॒र्वे॒ष्व॒हः॑ स्वि॒तः॑ प॒रा॒ञ्चो॑ गृ॒ह्य॒न्ते॑
तस्मा॑दि॒तः प॒रा॒ञ्च॑ इ॒मे लो॒का यदु॑त्त॒रे॒ष्व॒हः॑ स्व॒मु॒तो॒ऽर्वा॒ञ्चो॑ गृ॒ह्य॒न्ते॑
तस्मा॑दमु॒तो॒ऽर्वा॒ञ्च॑ इ॒मे लो॒कास्त॒स्मा॒दया॑तया॒म्नो लो॒का॒न् म॒नु॒ष्या॑
उप॑ जी॒व॒न्ति॑ ब्र॒ह्म॒वा॒दि॒नो॑ वद॒न्ति॑ कस्मा॑त् स॒त्या॒द॒द्भ्य॑ ओष॒धयः॑
सं भ॑व॒न्त्योष॑धयो – [] 17

3.3.6.2 - Padam

उ॒त्त॒रे॒ष्वि॒त्यु॒त् – त॒रेषु॑ । अ॒हः॑ स्वि॒त्यहः॑ – सु॒ । अ॒मु॒तः॑ । अ॒र्वा॒ञ्चः॑ ।
गृ॒ह्य॒न्ते॑ । अ॒भि॒जि॒त्ये॒त्यभि॑ – जि॒त्य॑ । ए॒व । इ॒मा॒न् । लो॒का॒न् । पुनः॑ ।
इ॒मम् । लो॒कम् । प्र॒त्य॒व॒रो॒ह॒न्तीति॑ प्र॒ति – अ॒व॒रो॒ह॒न्ति॑ । यत् । पू॒र्वेषु॑ ।
अ॒हः॑ स्वि॒त्यहः॑ – सु॒ । इ॒तः॑ । प॒रा॒ञ्चः॑ । गृ॒ह्य॒न्ते॑ । तस्मा॑त् । इ॒तः॑ ।
प॒रा॒ञ्चः॑ । इ॒मे । लो॒काः॑ । यत् । उ॒त्त॒रे॒ष्वि॒त्यु॒त् – त॒रेषु॑ । अ॒हः॑
स्वि॒त्यहः॑ – सु॒ । अ॒मु॒तः॑ । अ॒र्वा॒ञ्चः॑ । गृ॒ह्य॒न्ते॑ । तस्मा॑त् । अ॒मु॒तः॑ ।
अ॒र्वा॒ञ्चः॑ । इ॒मे । लो॒काः॑ । तस्मा॑त् । अ॒या॒तया॑म्न इ॒त्यया॑त – या॒म्नः॑ ।

लो॒कान् । म॒नु॒ष्याः॑ । उ॒पेति॑ । जी॒वन्ति॑ । ब्र॒ह्म॒वादि॑न इति
ब्र॒ह्म – वा॒दिनः॑ । वद॑न्ति । कस्मा॑त् । स॒त्यात् । अ॒द्भ्य
इत्य॑त् – भ्यः । ओष॑धयः । समि॑ति । भ॒वन्ति॑ । ओष॑धयः । 17 (50)

3.3.6.3

म॒नु॒ष्याणा॑मन्नं प्र॒जाप॑तिं प्र॒जा अ॒नु प्र॒जाय॑न्त इति परान॑न्विति
ब्रू॒याद्-यद्-गृ॒ह्णात्य॑द्भ्यस्त्वौष॑धीभ्यो गृ॒ह्णामी॑ति तस्मा॑द्भ्य
ओष॑धयः संभव॑न्ति यद्-गृ॒ह्णात्योष॑धीभ्यस्त्वा प्र॒जाभ्यो॑ गृ॒ह्णामी॑ति
तस्मा॑दोष॑धयो म॒नु॒ष्याणा॑मन्नं यद्-गृ॒ह्णाति॑ प्र॒जाभ्य॑स्त्वा
प्र॒जाप॑तये गृ॒ह्णामी॑ति तस्मा॑त् प्र॒जाप॑तिं प्र॒जा अ॒नु प्र॒जाय॑न्ते । 18

3.3.6.3 - Padam

म॒नु॒ष्याणा॑म् । अ॒न्नम् । प्र॒जाप॑तिमि॒ति प्र॒जा – प॑तिम् । प्र॒जा इति॑
प्र – जाः । अ॒नु । प्रेति॑ । जा॒यन्ते॑ । इति॑ । परान् । अ॒न्विति॑ । इति॑ ।
ब्रू॒यात् । यत् । गृ॒ह्णाति॑ । अ॒द्भ्य इत्य॑त् – भ्यः । त्वा । ओष॑धीभ्य
इत्योष॑धि – भ्यः । गृ॒ह्णामि॑ । इति॑ । तस्मा॑त् । अ॒द्भ्य इत्य॑त्-भ्यः ।
ओष॑धयः । समि॑ति । भ॒वन्ति॑ । यत् । गृ॒ह्णाति॑ ।

ओष॑धी॒भ्य इ॒त्योष॑धि – भ्यः॑ । त्वा । प्र॒जाभ्य॑ इति प्र – जा॒भ्यः॑ ।
गृ॒ह्णामि॑ । इति॑ । तस्मा॑त् । ओष॑धयः । म॒नुष्या॑णाम् । अन्न॑म् । यत् ।
गृ॒ह्णाति॑ । प्र॒जाभ्य॑ इति प्र – जा॒भ्यः॑ । त्वा । प्र॒जाप॑तय इति
प्र॒जा – प॑तये । गृ॒ह्णामि॑ । इति॑ । तस्मा॑त् । प्र॒जाप॑तिमिति
प्र॒जा – प॑तिम् । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः॑ । अनु॑ । प्रेति॑ ।

जाय॑न्ते । 18 (48)

(अभिजि॑त्यै – भव॑न्त्योष॑धयो – ऽष्टा च॑त्वारि॑ंशच्च) (A6)

3.3.7.1

प्र॒जाप॑तिर्दे॒वासु॑रान॑ सृज॑त तद॒नु य॒ज्ञोऽसृ॑ज्यत॒ यज्ञं॑ छ॒न्दा॑ँसि
ते वि॒ष्वञ्चो॑ व्य॒क्राम॑न्त् सोऽसु॑रान॒नु य॒ज्ञोऽपा॑क्रामद्-य॒ज्ञं छ॒न्दा॑ँसि
ते दे॒वा अ॑मन्यन्ता॒मी वा इ॒दम॑भू॒वन् यद्-व॑य॒ऽस्म इति॑ ते
प्र॒जाप॑तिमु॒पाऽधा॑वन्त् सोऽब्र॑वीत्-प्र॒जाप॑तिश्छ॒न्दसां॑ वी॒र्य॑मा॒दाय॑
तद्वः॑ प्र दा॒स्यामी॑ति॒ स छ॒न्दसां॑ वी॒र्य॑ – [] 19

3.3.7.1 - Padam

प्र॒जाप॑तिरि॒ति प्र॒जा – प॒तिः । दे॒वासु॑रानि॒ति दे॒व – अ॒सु॒रान् ।
अ॒सृ॒जत॑ । तत् । अ॒न्वि॒ति । य॒ज्ञः । अ॒सृ॒ज्यत॑ । य॒ज्ञम् । छ॒न्दा॒ँसि॑ ।
ते । वि॒ष्वञ्चः॑ । वी॒ति । अ॒क्राम॑न् । सः । अ॒सु॒रान् । अ॒न्वि॒ति ।
य॒ज्ञः । अ॒पे॒ति । अ॒क्राम॑त् । य॒ज्ञम् । छ॒न्दा॒ँसि॑ । ते । दे॒वाः ।
अ॒म॒न्यन्त॑ । अ॒मी इति॑ । वै । इ॒दम् । अ॒भू॒वन् । यत् । व॒यम् ।
स्मः । इति॑ । ते । प्र॒जाप॑तिमि॒ति प्र॒जा-प॒तिम् । उ॒पे॒ति । अ॒धा॒वन् ।
सः । अ॒ब्र॒वीत् । प्र॒जाप॑तिरि॒ति प्र॒जा – प॒तिः । छ॒न्द॒साम् । वी॒र्य॑म् ।
आ॒दा॒येत्या॑ – दा॒य । तत् । वः । प्रे॒ति । दा॒स्यामि॑ । इति॑ । सः ।
छ॒न्द॒साम् । वी॒र्य॑म् । 19 (50)

3.3.7.2

मा॒दा॒य तदे॑भ्यः प्रा॒यच्छ॑त् तद॒नु छ॒न्दा॒ँस्यपा॑ऽक्रामन् छ॒न्दा॒ँसि॑
य॒ज्ञस्ततो॑ दे॒वा अ॒भव॑न् प॒राऽसु॑रा य ए॒वं छ॒न्द॒सां वी॒र्यं॑ वे॒दाऽऽ
श्रा॒वया॑ऽस्तु श्रौ॒षड् य॒ज ये य॒जाम॑हे व॒षट्का॑रो भव॑त्यात्म॒ना प॒राऽस्य॑
भ्रातृ॑व्यो भव॑ति ब्र॒ह्मवा॑दि॒नो वद॑न्ति कस्मै॑ क॒मध्व॑र्यु॒रा श्रा॒वय॑तीति

छन्द॑सां॒ वी॒र्या॑येति॒ ब्रू॒यादे॒ तद् वै – [] 20

3.3.7.2 - Padam

आ॒दाये॒त्या॑-दा॒य । तत् । ए॒भ्यः॑ । प्रेति॑ । अ॒यच्छ॑त् । तत् । अ॒न्विति॑ ।
छन्दा॑सि । अ॒पेति॑ । अ॒क्राम॑न् । छन्दा॑सि । य॒ज्ञः । ततः॑ । दे॒वाः ।
अ॒भव॑न् । प॒रेति॑ । अ॒सुराः॑ । यः । ए॒वम् । छन्दा॑साम् । वी॒र्य॑म् ।
वेद॑ । एति॑ । श्रा॒वय॑ । अ॒स्तु । श्रौष॑ट् । य॒ज । ये । य॒जाम॑हे ।
व॒षट्का॑र इति॑ व॒षट् – का॒रः । भ॒वति॑ । आ॒त्मना॑ । प॒रेति॑ । अ॒स्य ।
भ्रातृ॑व्यः । भ॒वति॑ । ब्र॒ह्मवा॑दिन इति॑ ब्र॒ह्म – वा॑दिनः । व॒दन्ति॑ ।
कस्मै॑ । कम् । अ॒ध्वर्युः॑ । एति॑ । श्रा॒वय॑ति । इति॑ । छन्दा॑साम् ।
वी॒र्या॑य । इति॑ । ब्रू॒यात् । ए॒तत् । वै । 20 (50)

3.3.7.3

छन्दा॑सां॒ वी॒र्य॑मा श्रा॒वया॑स्तु श्रौष॑ड् य॒ज ये य॒जाम॑हे व॒षट्का॑रो
य ए॒वं वेद॑ स॒वीर्यै॑रेव छन्दा॑भिरर्चति॒ यत् किं॑ चा॒र्चति॑ यदिन्द्रो
वृ॒त्रम॑ह॒न्न-मे॒ध्यं तद्-यद्-यती॑नपावपद-मे॒ध्यं तदथ॑ कस्मा॑दैन्द्रो
य॒ज्ञ आ स॑स्थातो॒रित्या॑हुरिन्द्र॒स्य वा ए॒षा य॒ज्ञिया॑ त॒नूर्य॑द्-

य॒ज्ञ॒स्तामे॒व त () द्य॒जन्ति॒ य ए॒वं वै॒दोपै॑नं॒ य॒ज्ञो न॑मति । 21

3.3.7.3 - Padam

छ॒न्द॒साम् । वी॒र्य॑म् । ए॒ति । श्रा॒वय॑ । अ॒स्तु । श्रौ॒षट् । य॒ज । ये ।
य॒जाम॑हे । व॒षट्कार॑ इति॒ वषट् – का॒रः । यः । ए॒वम् । वे॒द ।
स॒वी॒र्यैरि॑ति॒ स – वी॒र्यैः॑ । ए॒व । छ॒न्दो॒भिरि॑ति॒ छन्दः॑ – भिः ।
अ॒र्च॒ति । यत् । कि॒म् । च । अ॒र्च॒ति । यत् । इन्द्रः॑ । वृ॒त्रम् । अ॒हन् ।
अ॒मे॒ध्यम् । तत् । यत् । यती॑न् । अ॒पाव॑प॒दित्य॑प – अ॒वप॑त् ।
अ॒मे॒ध्यम् । तत् । अथ॑ । क॒स्मात् । ऐन्द्रः॑ । य॒ज्ञः । ए॒ति ।
स॒॒स्था॒तो॒रि॑ति॒ सं – स्था॒तोः॑ । इति॑ । आ॒हुः । इन्द्र॑स्य । वै । ए॒षा ।
य॒ज्ञि॒या॑ । त॒नूः । यत् । य॒ज्ञः । ता॒म् । ए॒व । तत् () । य॒जन्ति॑ ।
यः । ए॒वम् । वे॒द । उपे॑ति । ए॒नम् । य॒ज्ञः । न॑मति । 21 (58)

(छ॒न्द॒सां वी॒र्यं॑ – वा – ए॒व त – द॒ष्टौ च॑) (A7)

3.3.8.1

आ॒यु॒र्दा अ॒ग्ने ह॒विषो॑ जु॒षा॒णो घृ॒तप्र॑ती॒को घृ॒तयो॑निरे॒धि ।
घृ॒तं पी॒त्वा म॒धु॒चारु॑ ग॒व्यं पि॒तेव॑पु॒त्रम॑भि॒ रक्ष॑तादि॒मं ।

आ वृश्च्यते वा एतद्-यजमानोऽग्निभ्यां यदेनयोः शृतं
कृत्याथाऽन्यात्रा-वभृथमवैत्यायुर्दा अग्ने हविषो जुषाण
इत्यवभृथमवैष्यं जुहुयादाहुत्यैवैनौ शमयति नाऽऽर्तिमाच्छति
यजमानो यत् कुसीद - [] 22

3.3.8.1 - Padam

आयुर्दा इत्यायुः - दाः । अग्ने । हविषः । जुषाणः । घृतप्रतीक इति
घृत - प्रतीकः । घृतयोनिरिति घृत-योनिः । एधि । घृतम् । पीत्वा ।
मधु । चारु । गव्यम् । पिता । इव । पुत्रम् । अभीति । रक्षतात् ।
इमम् । एति । वृश्च्यते । वै । एतत् । यजमानः ।
अग्निभ्यामित्यग्नि - भ्याम् । यत् । एनयोः । शृतंकृत्येति
शृतं - कृत्य । अथ । अन्यत्र । अवभृथमित्यव - भृथम् ।
अवैतीत्यव - एति । आयुर्दा इत्यायुः - दाः । अग्ने । हविषः ।
जुषाणः । इति । अवभृथमित्यव - भृथम् । अवैष्यन्नित्यव-एष्यन् ।
जुहुयात् । आहुत्येत्या - हुत्या । एव । एनौ । शमयति । न ।
आर्तिम् । एति । ऋच्छति । यजमानः । यत् । कुसीदम् । 22 (50)

3.3.8.2

म॒प्र॒ती॒त्तं॑ म॒यि॒ येन॑ य॒मस्य॑ ब॒लिना॑ च॒रामि॑ ।
इ॒है॒व सन्॑ नि॒रव॑दये तदे॒तत् तद॑ग्ने अ॒नृ॒णो भ॑वामि ।
वि॒श्वलो॑प वि॒श्वदा॑वस्य त्वा ऽऽस॒ञ्जु॑होम्यग्धादे॒को ऽहु॑तादे॒कः
सम॑सनादे॒कः । तेनः॑ कृ॒ण्वन्तु॑ भेष॒जं॑ स॒दः स॒हो व॑रे॒ण्यं ।
अ॒यं नो॑ नभ॒सा पु॒रः स॑स्फा॒नो अ॒भि र॑क्षतु ।
गृ॒हाणा॑मस॒मर्त्यै॑ ब॒हवो॑ नो गृ॒हा अ॑सन् । स त्व॒न्नो – [] 23

3.3.8.2 - Padam

अ॒प्र॒ती॒त्तमि॒त्यप्र॑ति-इ॒त्तम् । म॒यि॒ । येन॑ । य॒मस्य॑ । ब॒लिना॑ । च॒रामि॑ ।
इ॒ह । ए॒व । सन् । नि॒रव॑दय इति निः-अ॒वद॑ये । तत् । ए॒तत् । तत् ।
अ॒ग्ने । अ॒नृ॒णः । भ॒वामि॑ । वि॒श्वलो॑पेति वि॒श्व – लो॒प ।
वि॒श्वदा॑वस्येति वि॒श्व – दा॑वस्य । त्वा । आ॒सन् । जु॒होमि॑ ।
अ॒ग्धादि॑त्यग्ध – अ॒त् । ए॒कः । अ॒हु॒तादि॑त्यहु॒त – अ॒त् । ए॒कः ।
सम॑सनादि॒ति सम॑सन – अ॒त् । ए॒कः । ते । नः । कृ॒ण्वन्तु॑ ।
भेष॒जम् । स॒दः । स॒हः । व॑रे॒ण्यम् । अ॒यम् । नः । नभ॒सा । पु॒रः ।

स॒ऽस्फान॑ इति॒ सं – स्फानः॑ । अ॒भीति॑ । र॒क्षतु॑ । गृ॒हाणाम्॑ ।
अस॑म॒र्त्या इत्य॑सं – ऋ॒त्यै । ब॒हवः॑ । नः॑ । गृ॒हाः । अ॒सन् । सः॑ ।

त्वम् । नः॑ । 23 (50)

3.3.8.3

नभ॑सस्प॒त ऊ॒र्जं नो॑ धेहि॒ भद्र॑या ।
पुन॑र्नो नष्ट॒मा कृ॑धि पुन॑र्नो रयि॒मा कृ॑धि ।
दे॒व स॒ऽस्फान॑ स॒हस्र॑पोष॒स्येशि॑षे स नो॑ रा॒स्वाऽज्या॑नि॒ऽरा॒यस्पोष॑ऽ
सु॒वीर्य॑ऽ सँव॒त्सरी॑णा॒ऽस्व॒स्तिं ।
अ॒ग्नि॒र्वाव॑ यम॒ इयं॑ य॒मी कु॑सीदं वा ए॒तद्-य॒मस्य॑ यज॒मान॑ आ द॒त्ते
यदोष॑धीभिर्वेदि॒ऽस्तृ॒णाति॑ यदनु॒पौष्य॑ प्रया॒याद्ग्री॑वब॒द्धमे॑न – [] 24

3.3.8.3 - Padam

नभ॑सः । प॒ते । ऊ॒र्जम् । नः॑ । धे॒हि । भद्र॑या । पुनः॑ । नः॑ । नष्टम् ।
एति॑ । कृ॒धि । पुनः॑ । नः॑ । रयि॒म् । एति॑ । कृ॒धि । दे॒व ।
स॒ऽस्फाने॑ति सं – स्फान॑ । स॒हस्र॑पोष॒स्येति॑ स॒हस्र॑ – पोष॒स्य ।
ई॒शि॒षे । सः॑ । नः॑ । रा॒स्व । अ॒ज्या॑निम् । रा॒यः । पोष॑म् ।

सु॒वीर्य॑मि॒ति सु॒ – वी॒र्यम् । सँ॒व॒थ्स॒रीणा॑मि॒ति सं॒ – व॒थ्स॒रीणा॑म् ।
स्व॒स्तिम् । अ॒ग्निः । वा॒व । य॒मः । इ॒यम् । य॒मी । कु॒सी॒दम् । वै ।
ए॒तत् । य॒मस्य॑ । य॒ज॒मा॒नः । ए॒ति । द॒त्ते । यत् ।
ओ॒ष॒धी॒भि॒रि॒त्यो॒ष॒धि – भिः । वे॒दि॒म् । स्तृ॒णा॒ति । यत् ।
अ॒नु॒पौ॒ष्ये॒त्यनु॑प – ओ॒ष्य । प्र॒या॒या॒दि॒ति प्र॒ – या॒या॒त् ।
ग्री॒व॒ब॒द्धमि॑ति ग्री॒व – ब॒द्धम् । ए॒नम् । 24 (50)

3.3.8.4

म॒मु॒ष्मिन् लो॒के ने॒नीये॒रन् यत् कु॒सी॒दम॑प्र॒ती॒त्तं म॒यी॒त्यु॒पौष॑ती॒हैव
सन् य॒मं कु॒सी॒दं नि॒र॒व॒दा॒या॒नृ॒णः सु॒व॒र्गं लो॒कमे॑ति॒यदि॑ मि॒श्रमि॑व
च॒रे॒द॒ज्ज॒लि॒ना स॒क्तून् प्र॒दा॒व्ये जु॒हु॒या॒दे॒ष वा अ॒ग्निर्वै॑श्वा॒नरो॑ यत्
प्र॒दा॒व्यः स ए॒वैन॑स्व॒द॒य॒त्य॒ह्नां वि॒धा॒न्या-मे॒का॒ष्ट॒का॒या॒म॒पू॒षं च॑तुः
श॒रा॒वं प॒क्त्वा प्रा॒तरे॑ते॒न क॒क्षमु॑पौषे॒द्यदि॑ – [] 25

3.3.8.4 - Padam

अ॒मु॒ष्मिन् । लो॒के । ने॒नीये॒रन् । यत् । कु॒सी॒दम् ।
अ॒प्र॒ती॒त्तमि॑त्य॒प्रति॑ – इ॒त्तम् । म॒यि । इ॒ति । उ॒पे॒ति । ओ॒ष॒ति । इ॒ह ।

ए॒व । स॒न् । य॒मम् । कु॒सी॒दम् । नि॒र॒व॒दा॒ये॒ति निः – अ॒व॒दा॒य ।
 अ॒नृ॒णः । सु॒व॒र्ग॒मि॒ति सु॒वः-ग॒म् । लो॒कम् । ए॒ति । य॒दि । मि॒श्रम् ।
 इ॒व । च॒रे॒त् । अ॒ञ्ज॒लि॒ना । स॒कू॒न् । प्र॒दा॒व्य इति प्र – दा॒व्ये ।
 जु॒हु॒या॒त् । ए॒षः । वै । अ॒ग्निः । वै॒श्वान॒रः । य॒त् । प्र॒दा॒व्य इति
 प्र – दा॒व्यः । सः । ए॒व । ए॒नम् । स्व॒द॒य॒ति । अ॒ह्ना॒म् ।
 वि॒धा॒न्या॒मि॒ति वि – धा॒न्या॒म् । ऐ॒का॒ष्ट॒का॒या॒मि॒त्ये॒क – अ॒ष्ट॒का॒या॒म् ।
 अ॒पू॒पम् । च॒तुः श॒रा॒व॒मि॒ति च॒तुः – श॒रा॒व॒म् । प॒क्त्वा । प्रा॒तः ।
 ए॒ते॒न । क॒क्ष॒म् । उ॒पे॒ति । ओ॒षे॒त् । य॒दि । 25 (50)

3.3.8.5

द॒ह॒ति पु॒ण्य॒स॒मं भ॒व॒ति य॒दि न द॒ह॒ति पा॒प॒स॒म॒मे॒ते॒न ह॒स्म वा ऋ॒ष॒यः
 पु॒रा वि॒ज्ञा॒ने॒न दी॒र्घ॒स॒त्र॒मु॒प य॒न्ति यो वा उप॒द्र॒ष्टा॒र॒मु॒प-
 श्रो॒ता॒र॒म॒नु॒ख्या॒ता॒रं वि॒द्वान् य॒ज॒ते स॒म॒मु॒ष्मिन् लो॒क इ॒ष्टा॒र्प॒ते॒न
 ग॒च्छ॒तेऽग्नि॒र्वा उप॒द्र॒ष्टा वा॒यु॒रु॒प॒श्रो॒ता ऽऽदि॒त्योऽनु॒ख्या॒ता तान् य ए॒वं
 वि॒द्वान् य॒ज॒ते स॒म॒मु॒ष्मिन् लो॒क इ॒ष्टा॒पू॒र्ते॒न ग॒च्छ॒ते ऽयं नो न॒भ॒सा
 पु॒र – [] 26

3.3.8.5 - Padam

द॒हति॑ । पु॒ण्य॒सम॒मिति॑ पु॒ण्य – सम॑म् । भ॒वति॑ । यदि॑ । न । द॒हति॑ ।
पा॒पसम॒मिति॑ पा॒प – सम॑म् । ए॒तेन॑ । ह॒ । स्म॒ । वै । ऋ॒षयः॑ । पु॒रा ।
वि॒ज्ञाने॒नेति॑ वि – ज्ञा॒नेन॑ । दी॒र्घस॒त्रमिति॑ दी॒र्घ – स॒त्रम् । उपे॑ति ।
य॒न्ति । यः । वै । उप॒द्रष्टा॑रमित्युप – द्रष्टा॑रम् ।
उप॒श्रोता॑रमित्युप – श्रो॒ता॒रम् । अनु॒ख्याता॑रमित्यनु – ख्या॒ता॒रम् ।
वि॒द्वान् । यज॑ते । समि॒ति । अ॒मुष्मिन् । लो॒के ।
इ॒ष्टापूर्ते॑नेती॒ष्ट – पूर्ते॑न । ग॒च्छते॑ । अ॒ग्निः । वै । उप॒द्रष्टे॑त्युप-द्रष्टा ।
वा॒युः । उप॒श्रोते॑त्युप – श्रो॒ता । आ॒दित्यः॑ । अनु॒ख्याते॑त्यनु-ख्या॒ता ।
ता॒न् । यः । ए॒वम् । वि॒द्वान् । यज॑ते । समि॒ति । अ॒मुष्मिन् । लो॒के ।
इ॒ष्टापूर्ते॑नेती॒ष्ट – पूर्ते॑न । ग॒च्छते॑ । अ॒यम् । नः । न॒भसा॑ ।

पु॒रः । 26 (50)

3.3.8.6

इ॒त्याहा॒ग्निर्वै॑ न॒भसा॑ पु॒रौऽग्नि॑मेव तदा॒हैत॑न्मे गो॒पाये॑ति स त्वं नो
न॒भस॑स्पत इ॒त्याह॑ वा॒युर्वै॑ न॒भस॑स्पतिर्वा॒युमे॑व तदा॒हैत॑न्मे गो॒पाये॑ति

दे॒व स॒ऽस्फा॒नेत्या॒हाऽसौ॑ वा आ॒दि॒त्यो दे॒वः स॒ऽस्फा॒न आ॒दि॒त्यमे॒व
तदा॑ है॒तन्मे॑ गो॒पाये॑ति । 27

3.3.8.6 - Padam

इति॑ । आ॒ह । अ॒ग्निः । वै । न॒भ॒सा । पु॒रः । अ॒ग्नि॒म् । ए॒व । तत् ।
आ॒ह । ए॒तत् । मे॒ । गो॒पा॒य । इति॑ । सः । त्व॒म् । नः । न॒भ॒सः ।
प॒ते । इति॑ । आ॒ह । वा॒युः । वै । न॒भ॒सः । प॒तिः । वा॒यु॒म् । ए॒व ।
तत् । आ॒ह । ए॒तत् । मे॒ । गो॒पा॒य । इति॑ । दे॒व । स॒ऽस्फा॒नेति॑
सं – स्फा॒न । इति॑ । आ॒ह । अ॒सौ । वै । आ॒दि॒त्यः । दे॒वः ।
स॒ऽस्फा॒न इति॑ सं – स्फा॒नः । आ॒दि॒त्य॒म् । ए॒व । तत् । आ॒ह ।
ए॒तत् । मे॒ । गो॒पा॒य । इति॑ () । 27 (50)

(कु॒सी॒दं – त्वं॑ न – ए॒न – मो॒षे॒द्यदि॑ – पु॒र – आ॒दि॒त्यमे॒व
तदा॑ है॒तन्मे॑ गो॒पाये॑ति) (A8)

3.3.9.1

ए॒तं यु॒वानं॑ परि॑ वो द॒दामि॑ ते॒न क्री॑ड॒न्तीश्च॑रत प्रि॒येण॑ ।
मा नः॑ शा॒प्त ज॒नुषा॑ सु॒भागा॑ रा॒यस्पो॑षेण स॒मिषा॑ म॒देम॑ ।

न॒मो॑ म॒हि॒म्न॒ उ॒त च॑क्षु॒षे ते॑ म॒रु॒तां पि॒त॒स्त॒द॒हं गृ॑णामि ।
अ॒नु॒ म॒न्य॒स्व सु॒य॒जा य॒जाम॑ जु॒ष्टं दे॒वाना॑मि॒द॒म॒स्तु ह॒व्यं ।
दे॒वाना॑मेष॒ उप॑नाह॒ आसी॑द॒पां गर्भ॑ ओष॒धीषु॑ न्य॒क्तः ।
सोम॑स्य द्र॒प्स॒मवृ॑णीत पू॒षा – [] 28

3.3.9.1 - Padam

ए॒त॒म् । यु॒वा॒न॒म् । प॒री॒ति॒ । वः॑ । द॒दामि॑ । ते॒न॑ । क्री॒ड॒न्तीः॑ । च॒र॒त॒ ।
प्रि॒ये॒ण॑ । मा॒ । नः॑ । शा॒प्त॒ । ज॒नु॒षा॑ । सु॒भा॒गा इति॑ सु – भा॒गाः॑ ।
रा॒यः॑ । पो॒षे॒ण॑ । स॒मि॒ति॒ । इ॒षा॑ । म॒दे॒म॒ । न॒मः॑ । म॒हि॒म्ने॑ । उ॒त॒ ।
च॑क्षु॒षे । ते॑ । म॒रु॒ता॒म् । पि॒तः॑ । तत् । अ॒ह॒म् । गृ॑णामि । अ॒न्वि॒ति॑ ।
म॒न्य॒स्व । सु॒य॒जेति॑ सु॒-य॒जा॑ । य॒जाम॑ । जु॒ष्ट॒म् । दे॒वाना॑म् । इ॒द॒म् ।
अ॒स्तु॑ । ह॒व्य॒म् । दे॒वाना॑म् । ए॒षः॑ । उ॒प॒ना॒ह इत्यु॑प – ना॒हः॑ ।
आ॒सी॒त् । अ॒पा॒म् । गर्भः॑ । ओष॒धीषु॑ । न्य॒क्त॒ इति॑ नि – अ॒क्तः॑ ।
सोम॑स्य । द्र॒प्स॒म् । अ॒वृ॑णीत॒ । पू॒षा । 28 (50)

3.3.9.2

बृ॒हन्न॑द्रि॒रभ॑वत् तदे॒षां ।
पि॒ता व॑त्स॒नां प॑तिर॒घ्निया॑नाम॒थो पि॒ता म॑ह॒तां गर्ग॑राणां ।
व॒त्सो ज॑रायु॒ प्रति॑धुक् पी॒यूष॑ आ॒मिक्षा॑ मस्तु॒ घृत॑म॒स्य रे॑तः ।
त्वां गा॒वोऽवृ॑णत॒ राज्या॑य त्वा॒ं ह॑वन्त॒ मरु॑तः स्व॒र्काः ।
व॒र्ष्मन् क्ष॑त्र॒स्य क॒कुभि॑ शि॒श्रिया॑णस्ततो॒ न उ॒ग्रो वि॑ भ॒जा व॑सूनि ।
व्यृ॒द्धेन॑ वा ए॒ष प॒शुना॑ यज॒ते य॒स्यैता॑नि न क्रि॒यन्त॑ ए॒ष ()
ह त्वै॑ समृ॒द्धेन॑ यज॒ते य॒स्यैता॑नि क्रि॒यन्ते॑ ॥ 29

3.3.9.2 - Padam

बृ॒हन् । अ॒द्रिः । अ॒भ॒वत् । तत् । ए॒षाम् । पि॒ता । व॑त्स॒नाम् ॥
प॑तिः । अ॒घ्निया॑नाम् ॥ अ॒थो इति॑ । पि॒ता । म॑ह॒ताम् । गर्ग॑रा॒णाम् ।
व॒त्सः । ज॑रायु॒ प्रति॑धुगि॒ति प्रति॑ – धुक् । पी॒यूषः । आ॒मिक्षा॑ ॥
मस्तु॒ । घृत॑म् । अ॒स्य । रे॑तः । त्वा॒म् । गा॒वः । अ॒वृ॑णत॒ । राज्या॑य ।
त्वा॒म् । ह॑वन्त॒ । मरु॑तः । स्व॒र्का इति॑ सु – अ॒र्काः । व॒र्ष्मन् ।
क्ष॑त्र॒स्य । क॒कुभि॑ । शि॒श्रिया॑णः । ततः॑ । नः॑ । उ॒ग्रः । वी॒ति । भ॒ज ।

व॒सू॒नि । व्य॒द्धे॒नेति॑ वि – ऋ॒द्धे॒न । वै । ए॒षः । प॒शु॒ना । य॒ज॒ते ।
य॒स्य॑ । ए॒ता॒नि । न । क्रि॒यन्ते॑ । ए॒षः () । ह । तु । वै । स॒मृ॒द्धे॒नेति॑
सं – ऋ॒द्धे॒न । य॒ज॒ते । य॒स्य॑ । ए॒ता॒नि । क्रि॒यन्ते॑ । 29 (58)

(पू॒षा – क्रि॒यन्त॑ ए॒षो – ऽष्टौ॑ च) (A9)

3.3.10.1

सू॒र्यो॑ दे॒वो दि॒विष॑द्भ्यो॒ धा॒ता क्ष॒त्राय॑ वा॒युः प्र॒जाभ्यः॑ ।
बृ॒ह॒स्प॒ति॒स्त्वा प्र॒जाप॑तये॒ ज्योति॑ष्मतीं जुहोतु ।
यस्या॑स्ते ह॒रि॒तो गर्भो॑ऽथो योनि॑र्हिर॒ण्ययी॑ ।
अ॒ङ्गान्य॑हु॒ता यस्यै॑ तां दे॒वैः स॒मजी॑गमं ।
आ वर्त॑न वर्त॒य नि नि॑वर्त॒न वर्त॑येन्द्र॒ नर्द॑बुद ।
भू॒म्याश्च॑त॒स्रः प्र॒दिश॑स्ताभि॒रा वर्त॑या पुनः ।
वि ते॑ भि॒नद्भि॑ त॒करीं॑ वि॒योनिं॑ वि॒ गवी॑न्यौ । वि – [] 30

3.3.10.1 - Padam

सू॒र्यः । दे॒वः । दि॒विष॑द्भ्य इति॑ दि॒विष॑त् – भ्यः । धा॒ता । क्ष॒त्राय॑ ।
वा॒युः । प्र॒जाभ्य॑ इति॑ प्र – जा॒भ्यः । बृ॒ह॒स्प॒तिः । त्वा ।

प्रा॒जाप॑तय॒ इति॑ प्रा॒जा-प॑तये । ज्योति॑ष्मतीम् । जु॒होतु॑ । यस्याः॑ ।
 ते । हरि॑तः । गर्भः॑ । अथो॑ इति॑ । योनिः॑ । हिरण्य॑यी । अङ्गानि॑ ।
 अहु॑ता । यस्यै॑ । ताम् । देवैः॑ । समि॑ति । अजी॑गमम् । एति॑ ।
 वर्त॑न । वर्त॑य । नीति॑ । निवर्त॑नेति॑ नि – वर्त॑न । वर्त॑य । इन्द्र॑ ।
 नर्द॑बुद । भूम्याः॑ । चत॑स्रः । प्रदि॑श इति॑ प्र – दि॑शः । ताभिः॑ ।
 एति॑ । वर्त॑य । पुनः॑ । वीति॑ । ते । भिन॑द्मि । त॒करी॑म् । वीति॑ ।
 योनि॑म् । वीति॑ । ग॒वीन्यौ॑ ।
 वीति॑ । 30 (50)

3.3.10.2

मा॒तरञ्च॑ पु॒त्रं च॑ वि गर्भं॑ च ज॒रायु॑ च । ब॒हिस्ते॑ अस्तु॒ बालि॑ति ।
 उ॒रुद्र॑प्सो वि॒श्वरूप॑ इ॒न्दुः प॑वमानो॒ धीर॑ आ॒नञ्ज॑ गर्भं॑ ।
 ए॒कप॑दी द्वि॒पदी॑ त्रि॒पदी॑ चतु॑ष्पदी पञ्च॑पदी षट्प॑दी
 सप्त॑पद्यष्टा॒पदी॑ भु॒वना॑ऽनु प्रथ॑ता॒ स्वाहा॑ ।
 म॒ही द्यौः॑ पृथि॒वी च॑ न इ॒मं य॑ज्ञं मि॒मिक्ष॑तां ।
 पि॒पृता॑न्नो भरी॑मभिः । 31

3.3.10.2 - Padam

मा॒तरम् । च॒ । पु॒त्रम् । च॒ । वी॒ति॑ । गर्भ॑म् । च॒ । ज॒रायु॑ । च॒ ।
ब॒हिः । ते॒ । अ॒स्तु॒ । बाल् । इति॑ । उ॒रु॒द्र॒प्स इत्यु॑रु – द्र॒प्सः ।
वि॒श्वरूप॑ इति॑ वि॒श्व – रूपः॑ । इ॒न्दुः । प॒व॒मा॒नः । धी॒रः । आ॒न॒ञ्ज॒ ।
गर्भ॑म् । ए॒क॒प॒दीत्ये॒क – प॒दी॒ । द्वि॒प॒दीति॑ द्वि॒ – प॒दी॒ । त्रि॒प॒दीति॑
त्रि॒ – प॒दी॒ । च॒तु॒ष्प॒दीति॑ च॒तुः – प॒दी॒ । प॒ञ्च॒प॒दीति॑ प॒ञ्च – प॒दी॒ ।
षट्प॒दीति॑ षट् – प॒दी॒ । स॒प्त॒प॒दीति॑ स॒प्त – प॒दी॒ ।
अ॒ष्टा॒प॒दीत्य॒ष्टा – प॒दी॒ । भु॒व॒ना । अ॒न्वि॒ति॑ । प्र॒थ॒ताम् । स्वा॒हा॑ । म॒ही ।
द्यौः । पृ॒थि॒वी । च॒ । नः॒ । इ॒मम् । य॒ज्ञम् । मि॒मि॒क्ष॒ताम् । पि॒पृ॒ताम् ।
नः॒ । भ॒री॒म॒भि॒रिति॑ भ॒री॒म – भिः॒ । 31 (44)

(ग॒वि॒न्यौ॑ वि – च॒तु॒श्च॒त्वा॒रि॒ञ्श॒च्च) (A10)

3.3.11.1

इ॒दं वा॑मा॒स्ये॑ ह॒विः॑ प्रि॒यमि॑न्द्रा॒बृह॑स्पती । उ॒क्थं॑ म॒दश्च॑ श॒स्य॑ते ।
अ॒यं वा॑ परि॑ षि॒च्य॑ते सोम॑इन्द्रा॒बृह॑स्पती । चा॒रु॒र्म॒दा॒य पी॑तयै॒ ।
अ॒स्मे इ॑न्द्रा॒बृह॑स्पती र॒यिं ध॑त्त॒ञ् श॒त॒ग्वि॒नं॑ । अ॒श्वा॒व॒न्त॒ञ् स॒ह॒स्रि॒णं॑ ।

बृ॒हस्प॑ति॒र्नः॑ परि॑पातु प॒श्चादु॑तोत्तर॒स्माद॑धराद॒घायोः॑ ।

इन्द्रः॑ पु॒रस्ता॑दुत म॒ध्यतो॑ नः सखा सखि॑भ्यो वरि॑वः कृ॒णोतु॑ ।

वि ते वि॒ष्वग्वा॑तजूता॒सो अग्ने॑ भामा॒सः – [] 32

3.3.11.1 - Padam

इ॒दम् । वा॒म् । आ॒स्ये॑ । ह॒विः । प्रि॒यम् । इन्द्रा॑बृ॒हस्प॑ती

इतीन्द्रा॑-बृ॒हस्प॑ती । उक्थ॑म् । म॒दः । च । श॒स्यते॑ । अ॒यम् । वा॒म् ।

परी॑ति । सि॒च्यते॑ । सोमः॑ । इन्द्रा॑बृ॒हस्प॑ती इतीन्द्रा॑ – बृ॒हस्प॑ती ।

चा॒रुः । म॒दाय॑ । पी॒तये॑ । अ॒स्मे इति॑ ।

इन्द्रा॑बृ॒हस्प॑ती इतीन्द्रा॑ – बृ॒हस्प॑ती । र॒यिम् । ध॒त्तम् । श॒त॒ग्वि॒नमि॑ति

श॒त – ग्वि॒नम् । अ॒श्वाव॑न्तमि॒त्यश्च॑ – व॒न्तम् । स॒हस्रि॑णम् ।

बृ॒हस्प॑तिः । नः॑ । परी॑ति । पा॒तु । प॒श्चात् । उ॒त ।

उ॒त्तर॒स्मादि॑त्युत् – त॒रस्मा॑त् । अ॒धरा॑त् । अ॒घायो॑रि॒त्यघ॑ – योः॑ ।

इन्द्रः॑ । पु॒रस्ता॑त् । उ॒त । म॒ध्यतः॑ । नः॑ । सखा॑ । सखि॑भ्य इति॑

सखि॑ – भ्यः॑ । वरि॑वः । कृ॒णोतु॑ । वी॒ति । ते॑ । वि॒ष्वक् ।

वा॒तजू॑ता॒स इति॑ वा॒त – जू॒ता॒सः । अ॒ग्ने । भा॒मा॒सः । 32 (50)

3.3.11.2

शु॒चे शु॒चय॑श्चरन्ति ।

तु॒वि॒म्र॒क्षासो॑ दि॒व्या न॑व॒ग्वा व॑ना वनन्ति धृ॒षता॑ रुजन्तः ।

त्वा॒म॒ग्ने मा॑नु॒षी॒रीड॑ते वि॒शो हो॒त्रावि॒दं वि॒विचि॑ र॒त्नधा॑त॒मं ।

गुहा॑ सन्तं सु॒भग॑ वि॒श्वदर्श॑तं तु वि॒ष्मण॑सं सु॒यजं॑ घृ॒तश्रि॑यं ।

धा॒ता द॑दातु नो र॒यिमी॑शा॒नो जग॑त॒स्पतिः॑ । स नः॑ पू॒र्णेन॑ वाव॒नत् ।

धा॒ता प्र॒जाया॑ उ॒त रा॒य ई॒शे धा॑तेदं वि॒श्वं भु॑वनं ज॒जान॑ ।

धा॒ता पु॒त्रं य॑ज॒माना॒य दा॒ता – [] 33

3.3.11.2 - Padam

शु॒चे । शु॒चयः॑ । च॒रन्ति॑ । तु॒वि॒म्र॒क्षास॑ इति तुवि – म्र॒क्षासः॑ ।

दि॒व्याः । न॑व॒ग्वाः । व॑ना । वन॑न्ति । धृ॒षता॑ । रुज॑न्तः । त्वा॒म् ।

अ॒ग्ने । मा॑नु॒षीः । ई॒डते॑ । वि॒शः । हो॒त्रावि॒दमि॑ति हो॒त्रा – वि॒दम् ।

वि॒विचि॑मि॒ति वि॒-वि॒चिम् । र॒त्नधा॑त॒ममि॑ति र॒त्न – धा॑त॒मम् । गुहा॑ ।

सन्त॑म् । सु॒भगे॑ति सु – भ॒ग । वि॒श्वदर्श॑तमि॒ति वि॒श्व-दर्श॑तम् ।

तु॒वि॒ष्मण॑सम् । सु॒यज॑मि॒ति सु – य॑जम् ।

घृ॒तश्रि॑यमि॒ति घृ॒त – श्रि॑यम् । धा॒ता । द॒दातु॑ । नः । र॒यिम् । ई॒शानः॑
। जग॑तः । पतिः॑ । सः । नः । पूर्णे॑न । वा॒वनत् । धा॒ता । प्र॒जाया
इति॑ प्र – जयाः॑ । उ॒त । रा॒यः । ई॒शे । धा॒ता । इ॒दम् । वि॒श्वम् ।
भु॒वनम् । ज॒जान॑ । धा॒ता । पु॒त्रम् । यज॑मानाय । दा॒ता । 33 (50)

3.3.11.3

तस्मा॑ उ॒ हव्यं॑ घृ॒तव॑द्विधेम ।
धा॒ता द॒दातु॑ नो॒ रयिं॑ प्रा॒चीं जी॒वातु॑मक्षि॒तां ।
वयं॑ दे॒वस्य॑ धीमहि॒ सुम॑तिꣳ स॒त्यरा॑धसः ।
धा॒ता द॒दातु॑ दा॒शुषे॑ व॒सूनि॑ प्र॒जाका॑माय मी॒ढुषे॑ दुरो॒णे ।
तस्मै॑ दे॒वा अ॒मृताः॑ सँव्य॑यन्तां वि॒श्वे दे॒वासो॑ अ॒दितिः॑ स॒जोषाः॑ ।
अनु॑ नोऽद्याऽनु॑मतिर्य॒ज्ञं दे॒वेषु॑ म॒न्यतां॑ ।
अ॒ग्निश्च॑ ह॒व्यवा॑हनो भ॒वतां॑ दा॒शुषे॑ म॒यः ।
अ॒न्विद॑नुमते॒ त्वं – [] 34

3.3.11.3 - Padam

तस्मै॑ । उ॒ । ह॒व्यम् । घृ॒तव॑दिति॑ घृ॒त-व॑त् । वि॒धेम॑ । धा॒ता । द॒दातु॑ ।
नः॑ । र॒यिम् । प्रा॒चीम् । जी॒वातु॑म् । अ॒क्षिता॑म् । व॒यम् । दे॒वस्य॑ ।
धी॒महि॑ । सु॒मति॑मिति॑ सु॒ - म॒तिम् । स॒त्यरा॑धस इति॑
स॒त्य - रा॑धसः । धा॒ता । द॒दातु॑ । दा॒शुषे॑ । व॒सूनि॑ । प्र॒जाका॑मायेति॑
प्र॒जा - का॑माय । मी॒ढुषे॑ । दु॒रोण॑ इति॑ दुः-ओ॒ने । तस्मै॑ । दे॒वाः ।
अ॒मृताः॑ । स॒मिति॑ । व्य॒यन्ता॑म् । वि॒श्वे॑ । दे॒वासः॑ । अ॒दितिः॑ ।
स॒जोषा॑ इति॑ स - जो॒षाः । अ॒न्विति॑ । नः॑ । अ॒द्य ।
अ॒नुम॑तिरित्यनु॑ - म॒तिः । य॒ज्ञम् । दे॒वेषु॑ । म॒न्यता॑म् । अ॒ग्निः । च॒ ।
ह॒व्यवा॑हन इति॑ ह॒व्य - वा॑हनः । भ॒वता॑म् । दा॒शुषे॑ । म॒यः ।
अ॒न्विति॑ । इ॒त् । अ॒नुम॑त इत्यनु॑ - म॒ते । त्वम् । 34 (50)

3.3.11.4

म॒न्यासै॑ श॒ञ्चनः॑ कृ॒धि । क्र॒त्वे द॑क्षाय नो हि॒नु प्र॒ण आ॒यूँषि॑
ता॒रिषः॑ । अ॒नु म॒न्यता॑-म॒नुम॑न्यमाना प्र॒जाव॑न्तँ र॒यिम॑क्षीयमाणं ।
तस्यै॑ व॒यँ हे॑ड॒सि मा॒ऽपि भू॒म सा नो॑ दे॒वी सु॒हवा॑ शर्म॑ यच्छतु ।

यस्यामिदं प्रदिशि यद्विरोचतेऽनुमतिं प्रति भूषन्त्यायवः ।

यस्या उपस्थ उर्वन्तरिक्षं सा नो देवी सुहवा शर्म यच्छतु । 35

3.3.11.4 - Padam

मन्यासै । शम् । च । नः । कृधि । क्रत्वे । दक्षाय । नः । हिनु ।

प्रेति । नः । आयूषि । तारिषः । अन्विति । मन्यताम् ।

अनुमन्यमानेत्यनु – मन्यमाना । प्रजावन्तमिति प्रजा – वन्तम् ।

रयिम् । अक्षीयमाणम् । तस्यै । वयम् । हेडसि । मा । अपीति ।

भूम । सा । नः । देवी । सुहवेति सु – हवा । शर्म । यच्छतु ।

यस्याम् । इदम् । प्रदिशीति प्र – दिशि । यत् ।

विरोचत इति वि – रोचते । अनुमतिमित्यनु – मतिम् । प्रतीति ।

भूषन्ति । आयवः । यस्याः । उपस्थ इत्युप – स्थः । उरु ।

अन्तरिक्षम् । सा । नः । देवी । सुहवेति सु – हवा । शर्म ।

यच्छतु । 35 (50)

3.3.11.5

रा॒काम॒ह॒ सु॒हवा॑ सु॒ष्टुती॑ हु॒वे शृ॒णोतु॑ नः सु॒भगा॑ बो॒धतु॑ त्मना॑ ।
सी॒व्यत्व॑पः सू॒च्याऽच्छि॑द्यमानया ददातु वी॒र॒ श॒तदा॑यमु॒क्थ्यं॑ ।
यास्ते॑ रा॒के सु॒मतयः॑ सु॒पेश॑सो याभि॒र्ददा॑सि दा॒शुषे॑ वसू॒नि ।
ताभि॑र्नो अ॒द्य सु॒मना॑ उपा॒गहि॑ सह॒स्रपो॑ष सु॒भगे॑ ररा॒णा ।
सिनी॑वा॒लि या सु॒पाणिः॑ ।

कु॒हू॒मह॒ सु॒भगां॑ वि॒घ्नना॑प॒सम॒स्मिन् य॒ज्ञे सु॒हवां॑ जो॒हवी॑मि ।
सा नो॑ ददातु श्रव॑णं () पि॒तृणां॑ तस्यास्ते॑ दे॒वि ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ । ।
कु॒हू-दे॒वाना॑म॒मृत॑स्य पत्नी॑ ह॒व्या नो॑ अ॒स्य ह॒विष॑श्चि॒केतु॑ ।
सं दा॒शुषे॑ कि॒रतु॑ भू॒रि वा॒म॒ रा॒यस्पो॑षं चि॒कितु॑षे दधातु । 36

3.3.11.5 - Padam

रा॒काम् । अ॒हम् । सु॒हवा॑मि॒ति सु॒ - ह॒वाम् । सु॒ष्टुती॑ति॒ सु॒-स्तु॑ती ।
हु॒वे । शृ॒णोतु॑ । नः॑ । सु॒भगे॑ति॒ सु॒ - भ॒गा । बो॒धतु॑ । त्मना॑ ।
सी॒व्यतु॑ । अ॒पः । सू॒च्या । आ॒च्छि॑द्यमानया । ददा॑तु । वी॒रम् ।
श॒तदा॑यमि॒ति श॒त - दा॒यम् । उ॒क्थ्यम्॑ । याः । ते । रा॒के । सु॒मतय॑

इति॑ सु – मत॑यः । सु॒पेश॑स इति॑ सु – पेश॑सः । याभिः॑ । ददा॑सि ।
दा॒शु॒षे॑ । वसू॑नि । ताभिः॑ । नः॑ । अ॒द्य । सु॒मना॑ इति॑ सु – मनाः॑ ।
उपा॑ग॒हीत्यु॑प – आ॒गहि॑ । स॒हस्र॑पोषमिति॑ स॒हस्र॑ – पो॒षम् ।
सु॒भग॑ इति॑ सु – भ॒गे । ररा॑णा । सिनी॑वालि । या । सु॒पाणि॑रिति॑
सु – पा॒णिः । कु॒हूम् । अ॒हम् । सु॒भगा॑मिति॑ सु – भ॒गाम् ।
वि॒द्वना॑प॒समिति॑ वि॒द्वन॑ – अ॒प॒सम् । अ॒स्मिन् । य॒ज्ञे । सु॒हवा॑मिति॑
सु – ह॒वाम् । जो॒हवी॑मि । सा । नः॑ । ददा॑तु । श्रव॑णम् () ।
पि॒तृणा॑म् । तस्याः॑ । ते । दे॒वि । ह॒विषा॑ । वि॒धेम॑ । कु॒हूः । दे॒वाना॑म् ।
अ॒मृत॑स्य । पत्नी॑ । ह॒व्या । नः॑ । अ॒स्य । ह॒विषः॑ । चि॒केतु॑ ।
समिति॑ । दा॒शु॒षे॑ । कि॒रतु॑ । भू॒रि । वा॒मम् । रा॒यः । पो॒षम् ।
चि॒कि॒तुषे॑ । द॒धातु॑ । 36 (74)

(भामा॑सो – दा॒ता – त्व – म॒न्तरि॑क्ष॒ः सा नो॑ दे॒वी सु॒हवा॑ शर्म
यच्छतु॑ – श्रव॑णं – चतुर्वि॑ंशतिश्च) (A11)

पद पाठे (वाक्य सहित) – तृतीयकाण्डे – तृतीयः प्रश्नः

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :-

(अग्ने॑ तेज॑स्विन् – वा॒यु – र्वस॑वस्त् – वैत॑द्वा अ॒पां – वा॒युर॑सि
प्रा॒णो ना॑म – दे॒वा वै य॒द्यज्ञे॑नन – प्र॒जाप॑ति दे॒वासु॑रा – ना॒युर्दा॑ –
ए॒तं यु॑वा॒नञ् – सू॒र्यो दे॒व – इ॒दं वा॑ – मे॒काद॑श)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(अग्ने॑ तेज॑स्विन् – वा॒युर॑सि – छ॒न्दसां॑ वा॒र्यं – मा॒तर॑ञ्च –
ष॒ट्त्रिं॑शत्)

First and Last Padam of Third Prasnam of Kandam 3 :-

(अग्ने॑ तेज॑स्वि॒ – श्रि॒कितु॑षे दधातु)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे

तृतीयकाण्डे तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

पद पाठे (वाक्य सहित) – तृतीयकाण्डे – तृतीयः प्रश्नः

Details of Panchati and Padam for Kandam 3 – Prasanam 3 – TS 3.3

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	2	123
Anuvakam 2	2	78
Anuvakam 3	3	175
Anuvakam 4	3	153
Anuvakam 5	5	246
Anuvakam 6	3	148
Anuvakam 7	3	158
Anuvakam 8	6	300
Anuvakam 9	2	108
Anuvakam 10	2	94
Anuvakam 11	5	274
Total →	36	1857

Notes:

- Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
- Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in